

Студент 3 курсу
факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ

УДОСКОНАЛЕННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙ У НАПРЯМІ ПІДВИЩЕННЯ ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ

Анотація. Узагальнено класифікаційні ознаки інвестицій щодо забезпечення розвитку окремих підприємств та економіки країни в цілому, які запропоновано провідними вченими-економістами. Запропоновано додаткові класифікаційні критерії, а саме: обмеженість у ресурсах, сфера інвестування.

Аннотация. Обобщены классификационные признаки инвестиций по обеспечению развития отдельных предприятий и экономики страны в целом, которые предлагаются ведущими учеными-экономистами. Предложены дополнительные классификационные критерии, а именно: ограниченность в ресурсах, сфера инвестирования.

Annotation. The classification signs of investments on providing the development of separate enterprises and the economy of a country on the whole, which are offered by the leading researchers of the economy are generalized. On the basis of the conducted analytical generalization additional classification criteria are offered, namely: the limit nature in resources, the sphere of investing.

Ключові слова: інвестування, інвестиційний процес, класифікація, ознаки, обмеженість у ресурсах, сфера інвестування.

У теперішній час в Україні спостерігається сталий розвиток економіки ринкового типу. Його характерні риси – це динаміка економічного середовища, постійні зміни зовнішніх факторів, які визначають політику підприємства, зміни конкурентних цін на продукцію, поява конкурентів, які виробляють продукцію схожу чи навіть кращу за якістю. Для підтримки конкурентоспроможності підприємства та його частки на ринку збуту необхідно постійно проводити реконструкцію в системі виробництва, своєчасно оновлювати матеріально-технічну базу, освоювати нові види діяльності.

Вивченням питань щодо інвестицій та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: Бочаров В. В., Гриньова В. М., Зімін О. І., Кузнєцов Б. Т., Максимова В. Ф., Малиновська О. В., Нешиной О. С., Подшиваленко Г. П., Чиненов М. В., У. Шарп, Щукін Б. М. та ін. [1 – 5].

Для підвищення ефективності інвестицій необхідна їх науково обґрунтована класифікація як на макро-, так і на мікрорівні. У науковому плані обґрунтована та практично адаптована класифікація інвестицій дозволяє не тільки ефективно ними управляти, тобто налаштувати та вдало спрямувати, а й аналізувати рівень їхнього використання і на цій основі отримувати об'єктивну інформацію щодо розробки та реалізації ефективної інвестиційної політики.

Метою даної статті є аналіз поглядів вчених-економістів на класифікаційні складові інвестиційних процесів та обґрунтування додаткових класифікаційних ознак.

Важливим етапом дослідження та збільшення ефективності інвестиційних процесів є їх класифікація за низкою певних ознак. Світ інвестицій дуже різноманітний. Їх комплексний характер і багатогранність використання потребують подальшого розвитку існуючих класифікаційних ознак інвестицій, що дозволить не лише усвідомити їх значну роль у розвитку як економіки країни в цілому, так і окремих суб'єктів господарювання, але також:

- 1) оцінити спрямованість і ефективність інвестиційного процесу;
- 2) визначити перспективність майбутніх інвестицій;

3) створити економічні механізми й організаційні форми управління інвестиційною діяльністю залежно від типу інвестицій;

- 4) створити стимули для активізації інвестиційних процесів у галузях, регіонах і підприємствах [4].

З наукової точки зору, вчені-економісти пропонують багато різних класифікацій інвестицій, тобто їхній поділ на види за різними ознаками. Це пов'язано з тим, що методи управління інвестиційними проектами значною мірою залежать від масштабу (розміру) проекту, термінів реалізації, якості, обмеженості ресурсів, місця та умов реалізації тощо.

Передусім слід виокремити інвестування реальне й фінансове. Це дві досить різні сфери інвестиційного процесу, які мають не лише різні об'єкти інвестування, а й суттєві відмінності в самій технології процесу інвестування. Реальні інвестиції охоплюють діяльність, пов'язану зі створенням нових матеріальних об'єктів, що матимуть прибуток за рахунок виробництва й продажу товарів і послуг капітальні вкладення, виробничі інвестиції, а фінансові інвестиції є вкладенням коштів у фінансові операції та цінні папери – валютні операції, операції з векселями, купівля та продаж акцій, облігацій [5].

Більш деталізована класифікація інвестицій подана в таблиці.

Класифікація інвестицій (узагальнено за роботами [1 – 3])

Критерій класифікації	Характеристика
1. За суб'єктом інвестування	а) державні інвестиції – частка національного доходу, який вкладається у розвиток економіки з метою підтримки виробництва, соціальної сфери та економічного зростання; б) приватні інвестиції – недержавні вклади засобів, які належать підприємствам, населенню; в) іноземні інвестиції – інвестиції, які надходять із закордону
2. За об'єктом інвестування	а) інвестиції в майно, фізичні активи (матеріальні інвестиції) – вклади, які приймають участь у виробничому процесі (земельні ділянки, споруди та ін.); б) інвестиції у грошові активи (фінансові інвестиції) – вклад у фінансове майно, придбання прав на участь у справах інших підприємств, вклад грошей у банк на депозит та ін.; в) інвестиції в нематеріальні активи (нематеріальні інвестиції) – вклад у підготовку кадрів, рекламу, організацію підприємства, ліцензії та ін.
3. За участю інвестора в інвестиційному процесі (мета інвестування)	а) прямі – вклад у статутний капітал з метою не тільки досягнення прибутку, а й участі в управлінні підприємством; б) непрямі – вкладення капіталу інвестора через фінансового посередника шляхом придбання різних фінансових інструментів; в) портфельні – засоби, вкладені в економічні активи з метою отримання доходу та диверсифікації ризиків
4. За ступенем впливу та контролю діяльності підприємства	а) забезпечують контроль – володіння інвестором більше 50 % акцій з правом голосу; б) не дозволяють встановити контроль, але надають суттєвого впливу – володіння більше 20 %, але менше 50 % акцій з правом голосу; в) не дозволяють встановити контроль та не надають суттєвого впливу – володіння менше 20 % акцій з правом голосу
5. За терміном інвестування	а) короткострокові – вклад капіталу на період до 3 років; б) середньострокові – вклад капіталу на період 3 – 5 років; в) довгострокові – вклад капіталу на період більше 5 років
6. За обсягом фінансування проекту	а) невеликий – до 100 тис. дол. США; б) середній – від 100 до 1000 тис. дол. США; в) великий – понад 1000 тис. дол. США

У науковій літературі подаються й інші класифікації інвестицій та інвестиційних процесів, які, безумовно, є обґрунтованими як у практичному плані, так і в науковому. Ці класифікації залежать від проблеми, яка вивчається та потребує поглибленого дослідження за обраними критеріями. Вони дозволяють детальніше охарактеризувати інвестиції та проводити аналіз з метою підвищення ефективності їх використання.

Беручи до уваги стрімке зростання значущості інвестування у сучасному світі можна запропонувати ряд додаткових ознак, які необхідно завжди враховувати при формуванні та розвитку інвестиційних процесів: ресурсні обмеження; сфера інвестування.

За класифікаційною ознакою щодо обмеженості ресурсів у діяльності підприємства слід виділити:

- інвестування підприємства з використанням обмежених ресурсів (використання природних ресурсів – різні корисні копалини);

- інвестування підприємства з використанням необмежених ресурсів (вітер, вода, сонце, людина).

Дана класифікація дозволить знизити ризик вкладів інвесторів, оскільки інвестування у підприємство з використанням обмежених ресурсів більш ризикованіше, ніж у підприємство з використанням необмежених ресурсів.

Відповідно до класифікації за типом сфери діяльності, у яку відбувається інвестування, необхідно виділити такі складові:

- інвестування у сферу послуг;
- інвестування у сферу виробництва.

Класифікація спрямована на зниження ризику інвестування від розвиненості сфери діяльності в певному регіоні. Наприклад, на півдні більш розвинена сфера послуг, адже там знаходиться рекреаційна зона, а на сході – сфера виробництва. Тому спочатку необхідно визначити, чи буде ефективним інвестування у відповідну сферу діяльності в певному регіоні.

Отже, можна зазначити, що розвиток теоретичних ознак класифікацій інвестиційних процесів набирає все стрімкіших обертів, адже сьогодні інвестування посідає чільне місце в діяльності кожного підприємства. Виникає

необхідність більш широкого та детального вивчення кожного з аспектів процесів для ефективної діяльності підприємства. Тому вдосконалення класифікації інвестиційних процесів виступає об'єктом пильної уваги науковців і практиків, оскільки інвестиційна діяльність є важливою складовою розвитку економіки.

Наук. керівн. Ріпка Д. О.

Література: 1. Гриньова В. М. Інвестування / В. М. Гриньова, В. О. Коюда, Т. І. Лепейко – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2008. – 484 с. 2. Нешиной А. С. Инвестиции : учебник / А. С. Нешиной – 5-е изд. – М. : Издательско-торговая корпорация "Дашков и Ко", 2007. – 372 с. 3. Інвестування : навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. / А. А. Пересада, О. О. Смірнова, С. В. Онікієнко та ін. – К. : КНЕУ, 2001. – 251 с. 4. Пересада А. А. Інвестиційний аналіз : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / А. А. Пересада, С. В. Онікієнко, Ю. М. Коваленко. – К. : КНЕУ, 2003. – 134 с. 5. Щукін Б. М. Інвестування : курс лекцій / Б. М. Щукін – К. : МАУП, 2004. – 216 с.